

I N G E Z O N D E N.

Mijnheer de Redacteur!

Ik vroeg mij af, zal ik op het stukje van Dr. BRUINSMA antwoorden? Noodig is het eigenlijk niet.

Ik toch toonde aan, dat in 8 provinciën van de 11 het aantal blinden tusschen 1859 en 1869 is afgenomen. Hierover bestaat geen verschil.

Slechts in 3 provinciën is het aantal blinden toegenomen n.l. in Noord-Brabant, in Limburg en in Zeeland.

Over de oorzaak van toeneming bestaat verschil van gevoelen. Ik vermoed voor beide eerste provinciën als oorzaak *ophthalmia neonatorum*.

Dr. BRUINSMA zegt: „De *ophthalmia neonatorum* komt waarlijk niet sedert „1859 het eerst voor, als oorzaak van blindheid en de kinderen werden ook vóór „dat jaar in Noord-Brabant en Limburg geregeld in de kerk gedoopt. Ware „er een oorzaak werkzaam, als door VAN DOOREMAAL wordt beweerd, dan zou „niet gedurende een decennium het aantal blinden moeten zijn toegenomen, maar „over het algemeen in deze Roomsche provinciën meer blinden moeten voor- „komen dan elders; ook reeds in 1859”.

Volkomen onjuist. In 1842 gold, zooals ik uit JÜNGKEN heb aangetoond, gevatte koude als éénige oorzaak van *ophthalmia neonatorum* en was dus de behandeling overal hetzelfde, m. a. w. overal even slecht. Nog ruim 10 jaar later kunnen de oogartsen zich niet van het koude vatten losmaken, zooals blijkt uit: VALLEZ 1853 pag. 176 „L'exposition des yeux à un courant d'air froid, „à une vive lumière; l'emploi de l'eau froide lors du baptême etc. quelques „auteurs ont encore admis d'autres causes qui, sont la leucorrhée et la blennor- „rhagie inflammatoire et syphilitique, lors de la naissance”.

„Ces dernières causes sont contestées par quelques médecins, parce que, „disent ils, les enfants naissent les yeux fermés”.

Ook toen was het verschil in behandeling nog niet groot. Dit verschil dagteekent in ons land eerst na het optreden van DONDERS.

Wat het ontbreken van oogheekkundige hulp in Zeeland, als oorzaak van blindheid, aangaat, hiertoe moge het volgende dienen:

Juffrouw X., te M., bevalt van haar 1ste kind; dit kind krijgt *ophthalmia neonatorum*, wordt behandeld door den accoucheur en wordt blind. Juffrouw X. bevalt van haar 2de kind, dit kind krijgt insgelijks *ophthalmia neonatorum* en wordt behandeld door een specialist, die zich in dien tusschentijd te M. gevestigd had, en wordt beter. Dit 2de meisje is onder mijn behandeling.

Wat het afgelegen zijn der provincie Zeeland aangaat, daar kan men zich nu geen denkbeeld meer van maken, maar dagen zonder couranten behoorden in den winter van 1860 op 1861 te Vlissingen volstrekt niet tot de zeldzaamheden. Ik ben in Januari 1861 met een open sloep geroeid van Vlissingen naar Terneuzen, toen met een sjees gereden naar Sluis en van Sluis met een narreslede naar Brugge, waar wij eerst den volgenden dag weg konden, omdat het Pays de Waes geïsondeerd was. Dit was toen de eenige reisgelenheid naar Holland.

Stel U nu voor een patiënt van SNELLEN. Hij is onder behandeling gekomen, nadat het ééne oog aan glaucoom was ten gronde gegaan. SNELLEN heeft gezegd, zoodra u wat aan het 2de oog voelt, komt u terug. Kon nu een patiënt onder de hierboven opgegeven omstandigheden de reis maken? Natuurlijk niet. En is het nu zoo buitengewoon, SNELLEN te hooren zeggen, wanneer patiënt eindelijk aankomt: „trop tard”?

Of men vroeger al een paar dagen te laat kwam deed er minder toe. Eerst na het optreden van DONDERS doet zich deze oorzaak gelden, niet alléén voor glaucoom, maar voor keratitis, iritis, verwondingen, sympathische ophthalmie enz.

Ontvang Mijnheer de Redacteur

's Hage, 8 Jan. 1890.

Dr. J. C. VAN DOOREMAAL.

BOEK AANKONDIGING.

Onderzoek naar de beteekenis van de Statistiek der venerische en syphilitische ziekten bij de landmacht in het Koninkrijk der Nederlanden, ter beoordeeling van de werking der plaatselijke verordeningen tot bestrijding dier ziekten door reglementeering der prostitutie, door Dr. G. J. D. MOUNIER. 's Gravenhage, W. A. BESCHOOR, 1889.

De schrijver heeft getracht langs statistischen weg te komen tot de kennis van de voordeelen of nadeelen, die van het geneeskundig onderzoek der prostitutie te wachten zijn. Tot dat einde heeft hij de gegevens zijner berekeningen genomen uit het ziekte-cijfer der verschillende garnizoenen in Nederland van 1850—1886. Van 1850—1863, uit het bekende rapport van Prof. HUET; van 1864—1881 uit den Openbaren brief van Dr. HERMANIDES en van 1882—1886 uit de officiële bescheiden, berustende op het Ministerie van Oorlog. Deze gegevens heeft hij volgens de methode der kleinste kwadraten aan een probabiliteitsrekening onderworpen, om te verkrijgen een in cijfers uitgedrukte waarde van de besmettingskans bij bestaande en niet bestaande reglementeering.

Vooraf gaat een uiteenzetting van de eischen, waaraan een wetenschappelijke statistische beschrijving moet voldoen. Deze eischen zijn de volgende:

- 1°. Zij moet over een zeer groot aantal feiten beschikken;
- 2°. Deze feiten moeten onder zeer uiteenloopende omstandigheden hebben plaatsgegrepen;
- 3°. Zij moeten volgens een vaste methode zijn waargenomen en te zamen gebracht;
- 4°. De waarnemers moeten volkomen onpartijdig zijn ten aanzien van de uitkomsten door het statistisch onderzoek te verkrijgen; en
- 5°. De groepeeringsen moeten volgens een zuivere methode worden verricht.

Ofschoon nu de schrijver gelooft, dat het beste bestaande materiaal, voor de beoordeeling der werking van de Nederlandsche reglementen ter zake van de prostitutie, te vinden is in de statistiek der venerische en syphilitische ziek-